

âld Barradiel

Oudheidkundige Vereniging Barradeel
Jaargang 6 | maart 2008

FAN EIGEN HIEM

Om maar gelijk met de deur in huis te vallen; dit is de laatste Ald Barradiel van dit winterseizoen. Het 'winterskofft' is vliegensvlug voorbij gegaan. Maar de redactie en bestuur zitten van april tot september niet stil, want we willen het volgende winterseizoen stilstaan bij het 25-jarig jubileum van de vereniging. Hoe dat allemaal uitpakt; u krijgt tijdig bericht. Het is de bedoeling dat u in september het eerst volgende nummer van Ald Barradiel ontvangt. Tot die tijd kunt u natuurlijk altijd de website www.oudbarradeel.nl raadplegen als u over Internet beschikt.

BESTUURLIJK

Alwer in nije "Ald Barradiel"

It kaam út sa at it troch Omrop Fryslân yn'e ether klonk: fol is fol, om 8 oere de jouns fan freed 8 febrúaris. Us skriuwer hie wer in moai berjocht nei de parse stjoerd oer it libbensferhaal fan de spartaankse ds. Zelle, en dit hat wol fertutten dien die blyken! De seal fan "it Mienskar" yn Easterbierrum wie grôftol mei in soad leden en oare minsken!

Doe't elk kofje of thee hie koe it mar oangean. Wy hiene Bearn Bilker, 1ste burger fan Kollumerlân ca. kenner fan de Nassau's en Oranje's, útnoegje om oer de ferneamde preker ds. Zelle te sprekken. Hy is dêr tige yn slagge mei syn swart pak mei fest oan. Hy wie as jonge al fol bewondering as ds. Zelle yn Winaam kaam te preekjen. Hy gie der dan hinne mei syn heit dy't skoalmaster wie yn fan Seisbierum. Bilker hie syn ferhaal yn 3 dielen ferpatte sa as Zelle dat ek mei syn preken die en mei de tapassing der by! De stêd Ljouwert wer't Zelle wenne, wie yn syn betinken it Sodom en Gomorra en yn syn lang gebed waarden hast alle Christlike deugden oanhelle. Ek foar de 'Anti-revolutionaire partij en koningin en vaderland' waard bidden! Hy gie faak op'e fyts nei de tsjerken ta en preke somtiden wol 5x op in snein! Hij rûn op learzen en makke syn hier swart mei skounpoets. As er dan switte rûnen de swarte drippen fan syn holle en dan nipte hy somtiden efkes oan it glês wetter. It lêste fers song er dan mei. Hy hie sa syn eigen melodei en soms de 2de stem, It soeze dan gewoan troch de tsjerke, dat wie te hearren nei ôfrin fan it ferhaal. Bouwe Tjallingii hat wolris wat opnommen yn'e gereformeerde tsjerke fan Easterbierrum en dat koene wy doe hearre, wol hiel apart!

Nei it skoft wie it tiid foar fragen ensa fan de minsken yn'e seal, wer't drok gebrûk fan makke waard. Der kaam dudlik nei foaren dat er net in man wie der's jo mei prate koene. Krekt as by de katechesatie dy't er oeral joech. In moai ferhaal fan in man út 'e seal wei, dy't út de wâlden kaam, fertelde dat dy graach syn bern dope litte woe, en dat ds Zelle doe mei beide hannen it wetter út it doopvont opskepte en oer it holtsje geat en de ferteller doe by de beide oare "wetterfallen" it bern mar efkes oanluts!

It wie in tige slagge jûn.

By de útgong hiene wy in âld stimbus delset, fan distrikt IV Oosterbierum-Klooster Lidlum, wer de gasten in bydrage yn dwaan koene, dat sa koe de jûn ek wer út! By it nei hûs gean kriig Bilker fan in âld doarpsgenoat in Oranje sjaal fan âld keningin Wilhelmina foar syn Oranje samling!

En dan aantst de jierfergadering alwer, nei it skoft de film oer it meitsjen fan de fiskersman troch Jan en Gryt Vonk. Ek noch in wurd fan tank oan Betty Leistra dy't jierren lang de útnoegings foar de gearkomsten en letter de nijsbrieven ferstjoert hat en it lede bestân by hâlden hat! Oant sjen op de jierfergadering.

Klaas-Evert Andringa, voorzitter

WEBSITE 'UIT DE LUCHT'

De ruimte die onze website nodig heeft op Internet, werd tot 28 februari 2008 door het bedrijf DIS-Hosting beschikbaar gesteld. Daarvoor betalen wij jaarlijks een vergoeding. Maar 28 februari 2008 is DIS-Hosting, die in Heerenveen is gevestigd, door de rechtbank in Leeuwarden failliet verklaard. De woensdag voorafgaand waren de 'stekkers' eruit getrokken bij dit bedrijf. Dat betekende dat onze website bijna een week lang niet te bereiken was. Het bedrijf stelde ook ruimte beschikbaar voor de websites van o.a. de gemeente Heerenveen. Een ander bedrijf heeft inmiddels het klantenbestand overgenomen en de websites zijn allemaal weer bereikbaar, maar we zullen als bestuur in overweging nemen om over te stappen naar een kredietwaardiger en betrouwbaarder bedrijf voor onze website.

GEEN KILLER OORD DAN KOEHOOL

Herre Halbertsma schreef in de jaren '50 van de vorige eeuw onderstaand artikel in de Leeuwarder courant. Hij heeft in die jaren veel bodemonderzoek gedaan in de gemeente. Het artikel geeft een aardige 'verom blik' in de tijd. Ook in Tzummarum is er sindsdien veel veranderd.

Zullen wij Barradeel ooit begrijpen? Toch mogen we niet ontevreden zijn over hetgeen afgelopen najaar door het oudheidkundige bodemonderzoek werd bereikt: reslutaten, die tot hernieuwd onderzoek aansporen. Wij willen er deze maal niet meer van zeggen. Ik sta nu in gedachten weer op dat bouwland aan de Kapelleweg, niet ver van Tjummarum, halfweg de Oude Zeedijk. Hier leefde die Sibbo, in 1182 in zijn hereboerderij bestemmende tot kloostertje. In stuntelig, maar eerlijk Latijn is ons dat alles beschreven, als in een brief uit een ver land tot ons gericht. Want vloeien tijd en afstand tenslotte niet ineen? De grond waarover hij liep, zijn vee gedreven werd, zijn wagens reden, zijn opstellen de zeewind trotseerden, wij hebben die doorzocht op herinneringen.

Voor ons rijen zich de oude straten aan de Hornestreek langs de Oude Zeedijk. Zou dit de dijk zijn, waarover de kroniek meldt bij de menigvuldige doorbraken? Zoals in 1287; 42 kloosterlingen en vele andere Friezen, die gepoogd hadden de dijk te houden, waren naar Sibbo's oude stee gevlucht, het leven te redden. Maar het had niet mogen baten; allen waren er omgekomen en van af de hoge terpen had men het machteloos moeten aanzien, zo schrijft de kroniek.

Links van ons de oprijzende terplanden van Oosterbierum. Achter ons de veilige hoogte, waarop in het jaar 1234 Sibbo's stichting werd teruggetrokken, de Lidlummerterp. Rechts van ons Tjummarum. Rustig houdt de edel gevormde toren de wacht over het land; als die een vertellen kon

Het oude Vicarishuis waarvan de zijgevel opgebouwd was van zgn. Oude Friezen.

Ja, het dorp Tjummarum moge dan tegenwoordig weinig schoons meer bezitten, met al die gedempte vaarten, gerooide bomen en verbouwde huizen, de oudheidkundige kent er het middel-eeuwse Tjummarum nog wel uit terug. De hoge, steile terp bleef, aan de noordzijde begrensd door dat merkwaardige bochtige water, dat zijn natuurlijke herkomst verjaagt; juist ter hoogte van het kerkhof, aan de westzijde kwam er nog een tweede water bij in; nu is dat gedempt. Wilde de pastoor zijn kerk bereiken, dan moest hij er overheen met een 'heechhout'. In 1572 al werd zijn huis afgebroken, maar nog steeds wijst men u het 'Pastoarstúntsje' aan, op het zuidwest van het kerkhof. De kerk zelf, aan de uiterste noordkant van de terp, tevens ook het hoogste gedeelte, diende heel het dorp tot windscherm; op het zuidoost, op de hoek, woonde de vicaris, later de 'boppemaster', tot het jaar 1874 toe. Zijn huis staat er nog, althans de indrukwekkende, gewelfde kelder daaronder. Wij hadden geen dag later moeten komen om de ene zijgevel met zijn grote kloosterstenen te vereeuwigen, want de dag daarop ging de zaak tegen de grond. Wij hebben nu ook wel de kelder meteen op de plaat gezet, maar we hopen niet, dat de Barradeelsters daarom menen, dat dit eerbiedwaardig overblijfsel nu óók gerust verdwijnen mag. Wij er maar nog eens een zo tweede aan, want zelfs de kleder van Camstra State te Firdgum is zo oud nog niet.

De kelder is overigens een hoogst merkwaardig bouwsel. Men kan er alleen aan de straatzijde in komen, het licht kwam oorspronkelijk door twee schietgatachtige openingen binnen. Tegen de enen korte zijde is een stenen

schouw gemetseld, maar de steensoort is eerst uit de zeventiende eeuw. Misschien dat er toen een arbeidersgezin onderdak vond? Het zal er wel 'smúk' gewoond hebben, maar ook 'damp'. Onze vriend Siderius uit Oud-Beierland heeft intussen al een andere oplossing aan de hand gedaan: hij stelt voor aan te nemen, dat meester hier 'stealen' stookte, voor de stoven in de kerck.

Ook andere huizen om het kerkhof geven merkwaardige dingen te aanschouwen. Hebt u wel eens opgemerkt, hoe diep hier de woninkjes in de terprgrond verzonken staan? Wellicht een herinnering aan de verre tijden, toen het overal de gewoonte was de terphuizen diep de grond in te bouwen om koude en wind te trotseren. Want tevoren had de zeewind nergens nog een hinderpaal op zijn weg kunnen vinden, over de boomloze slikken en kwelderweiden.

Tzummarum omstreeks 1789 toen nog met een zadeldak op de toren.

Nu is het Koehool, dat de volle laag krijgt, daar hoog boven Tjummarum. 'Cadahool' noemt de kroniek het. Lidlum had daar een 'castra' liggen, een 'voorwerk' op nieuw gewonnen grond. Eens werd het verwoest door Sicke Sjaerda, met nog vele andere kloostbezittingen meer. Nu staat er nog een boerderij, vlak aan de zeedijk, op een vervaarlijk hoog hiem. Dat zal ook heus wel nodig zijn geweest.

Is er wel een killer oord dan Koehool? Toch lieten vissers zich verleiden er hun huisjes te bouwen, in de luwte van de dijk. Stenen treden geven ons aan hoe hoog de dijk er was vóór en na het ingrijpen van Caspar di Robles. Maar beide dijken vallen in het niet bij de huidige. Onbegrijpelijk, dat de vroegere dijken het jarenlang uithielden, want de tegenwoordige dijk is waarschijnlijk niet voor niets zo zwaar gemaakt. Na de afsluiting van de Zuiderzee moest er zelfs nog een flinke kap bij op. Na de afsluiting van de Zuiderzee bleef de haring weg, en het was gedaan met de kustvisserij van Barradeel. Hier en daar kan men nog kleine bootjes vinden, waarmee het bedrijf werd uitgeoefend. Men had het want dwars op de dijk staan, drie kilometer ver zee in. De langs de dijk zwemmende haring moest er omheen, of er door en dat kostte hun dan de vrijheid; ze belandden in de fuiken die op bepaalde afstanden in het want waren aangebracht. Elke visser had deel aan zulk een want, men lootte er

om wie het dichtst bij de dijk zijn fuiken mocht zetten.

Zwaar werk was het, want het vereist heel wat behendigheid de haringbootjse tegen de stroom, golven en wind in te drijven. Dat moet alles met de kloet, achterin staande. De bootjes zijn er op gebouwd, de golven te kunnen berijden, opdat men geen buiswater binnen krijgt. Ze lijken wel wat op punters, maar zijn uiteraard zwaarder van bouw. Een oeroud type, dat alleen hier langs de kust nog te vinden is. Maar niet lang meer, de laatste werden al dertig jaar geleden gebouwd. Te Franeker en te Berlikum, maar Berltsumer bootjes waren toch de beste. In het Friesch Scheepvaart Museum kan men er een model van vinden.

Ja, het is gedaan met de oude fleur aan de 'Herne', de afslag waar de Koehoolster vissers hun vangst van de hand deden aan de Harlinger

handelaren. Met 'jagers' ging de vis aan de dijk langs, op Harlingen aan. Er zijn zelfs een twee steuren geveild, maar die gngen niet naar Harlingen; in Brussel vonden ze hun eervol einde. Dat verhaal moet u Bonnema van Koehool zelf een horen vertellen, 't liefst aan boord van zijn poerbootje, voor anker op zee

deinende, de glibberige bodem wit van de klepperende schar. Dat is de Koehoolster op zijn best.

BAKERIJ FIRDGUM

Volgens de Leeuwarder Courant van 19 september 1910 was er in Firdgum tot die tijd geen bakkerij gevestigd. Maar door de kerkvoogden der Hervormde gemeente is er een gesticht waarin op 1 november van dat jaar het eerste brood uit de oven kwam.

LANDING VAN EEN LUCHTBALON

In de nacht van zaterdag op zondag, omstreeks twee uur, is, aldus wordt ons geschreven, op een perceel weiland in den Westhoek onder St. Jacobiparochie een luchtbalon geland, die bemand was met vier personen, ongetwijfeld Duitschers. De heeren waren zaterdagavond 9 uur in Munster opgestegen, volgens verklaring met het doel, in Beieren te landen. Het betrof hier een wedstrijd met vijf andere ballons. Oordeelende naar de richting, welke deze ballon heeft genomen, schijnt de wind tijdens of dadelijk na de opstijging te zijn gedraaid, althans de ballon dreef westwaards en passeerde Enschede.

Toen de dag aanbrak, bleek den reizigers dat zij dicht bij de zee waren en snel in de richting daarvan dreven. Na overhaaste landing, die zij deden, werd hun duidelijk, dat zij nog 800 meter van de Wadden verwijderd waren. De dichtst bijwonende landbouwer, de heer P.P.

hoogland, werd opgeklopt en verleende den heeren bijstand. De voor deze streek ongewonen gebeurtenis lokte echter spoedig vele nieuwsgierigen uit hun bed, zoodat spoedig het land vol manschen was. Nadat men het gas uit den ballon had laten ontsnappen werd deze ingepakt, naar het station St. Jacobiparochie vervoerd en op den trein in de richting Leeuwarden gezet. Ook de reizigers vertrokken men dien trein, nadat zij zich nauwkeurig hadden laten inlichten omtrent de plaats, waar zij geland waren de ligging daarvan ten aanzien der zee en der omliggende plaatsen als Firdgum, Minnertsga en St. Jacobiparochie. Een der reizigers sprak zeer goed verstaanbaar Hollandsch.

Bron: Leeuwarder Courant 25 juni 1912

CASPER KLAZES WETTERAUW

50 jaar schoolmeester in Minnertsga

Volgens een resolutie uit het archief van Gedeputeerde Staten van 6 mei 1600 werden de autoriteiten van Minnertsga bevolen om een nieuwe schoolmeester te kiezen. Omstreeks die tijd kregen meerdere dorpen in Friesland een dergelijke resolutie aangeboden. De oorzaak daarvan was dat er twijfel ontstaan was aan de oprechtheid van de Gereformeerde religie. Twintig jaar na de Omwenteling in Friesland waren er nog heel wat twijfels bij mensen met 'Paapsche gevoelens'. De Staten vonden de lange duur van de vacature van schoolmeesters buitensporig en eisten dat er ook in Minnertsga snel een nieuwe schoolmeester werd benoemd.

De eerste benoeming na deze resolutie zal die van Allert Jacobsz geweest zijn. Door de kerkvoogden werd hem in 1612 de dienst opgezegd en Allert is dan 'gewesene schooldienaar thoe Minderschae'. Het dorp zit daarna bijna tien jaar zonder schooldienaar, want pas in het voorjaar van 1621 werd Heijn Minnesz. als schoolmeester aangesteld. Uit een aantekening in het overlijdensboek blijkt dat hij is begraven 'alhier op 't oost van de kerk bij de schoolmeestershuisinge'. Er volgen meerdere schooldienaren die de kinderen van het dorp onderwezen hebben in lezen, rekenen en vooral zang.

Handtekening meester Wetterauw

Na een tijdelijke waarneming van het onderwijs door Hendrik Norbruis werd in 1808 Casper Klazes Wetterauw als schoolmeester benoemd. Casper was een kleermakerszoon, die in 1785 in Franeker was geboren. Hij kwam op 7 mei 1808 waarschijnlijk als particulier onderwijzer uit Leeuwarden naar Minnertsga. Het onderwijs kende vier

rangen waarvan de 1e rang de hoogste was. Casper bezat de 2e rang en had volgens de schoolwet van 1806 de kennis van het 'Kunstmatiglezen', een goede hand van schrijven en verstond de rekenkunde zowel theoretisch als praktisch. Verder had hij goede kennis van de regels van de Nederduitse taal, aardrijkskunde en geschiedkunde waarmee hij de bekwaamheid had om oordeelkundig onderwijs te geven. Aan zestig leerlingen gaf hij les waarvoor hij een inkomen ontving van f 200,- per jaar en de schoolpenningen die 6 stuivers per kwartaal bedroegen. Voor dit salaris had hij vrij wonen in de schoolwoning. In de 'Fransche-tijd' was hij gaarder van belastingen en werd hij later dorpsontvanger.

Meester Casper trouwde in 1813 met Lutgertje Pieters Bakker en uit het huwelijk werd Klaas geboren die later onderwijzer in Berlikum werd. In 1812 heeft Casper de familienaam 'Wetterauw' aangenomen, maar in de huwelijksakte van zijn tweede huwelijk ondertekend hij met 'Wetterauw'

Na het overlijden van Lutgertje trouwde Casper op 28 maart 1816 met Freerkje Sijbrens Aerdena. Uit dit tweede huwelijk werden twee kinderen geboren. Bij de vreugde van de geboorte van het tweede kind in 1826 kwam ook het verdriet van het overlijden van moeder Freerkje. Kennelijk is zij aan de gevolgen van het kraambled overleden.

Nadat Casper in 1816 met Freerkje getrouwd was komt zijn naam steeds vaker voor in het notarisarchief van Steensma. Want hij was inmiddels ook dorpsrechter geworden. Die functie bracht met zich mee dat hij veel werd gevraagd om getuige te zijn bij het passeren van akten, die bij de notaris werden opgemaakt. De kennis van dorpsrechter heeft hij waarschijnlijk van zijn schoonvader Sijbren Aerdena gekregen die in Tzummarum schoolmeester en dorpsrechter was.

Na de dood van zijn tweede vrouw huwde Casper Klazes Wetterauw, die toen 42 jaar oud was, met de 21-jarige Tjietje Dirks van der Weide. Waarschijnlijk is zij als dienstmeid bij Casper in de

huishouding gekomen en werd de liefde voor elkaar zo groot dat zij in 1827 met elkaar trouwden. Het echtpaar kreeg vervolgens zeven kinderen, vijf meisjes en twee jongens.

In dat zelfde jaar is een nieuwe school gebouwd op de plaats waar nu de 'Ald Skoale' staat. Zij waren de eersten die de schoolmeesterswoning, bewoond hebben. De woning, die aan de school vast zat, is overigens in het begin van de jaren 1950 afgebroken.

Meester Casper had zich in Minnertsga als onderwijzer goed ontwikkeld, want hij werd een zeer bekwaam en geschikt onderwijzer genoemd. Zijn gedrag en vlijt waren zeer goed te noemen. Op 16 mei 1817 had hij van de Commissie-Generaal voor het Onderwijs een boekgeschenk ontvangen als blijk voor zijn verdiensten aan het Schoolonderwijs Gezelschap te Franeker. Zijn traktement was in tussentijd opgelopen naar f 300,- per jaar waarvan de kerk f 200,- betaalde. 's Zomers gingen 105 kinderen naar de school en 's winters 135. Hij werd bij gestaan door Jan Gerlofs

Elgersma, een geboren en getogen Minnertsgaaster, die de 2e rang bezat.

Mede door zijn goed salaris maar ongetwijfeld ook door de kennis van het boekhouden en de samenwerking met de notaris wist hij zich aardig kapitaal krachtig te maken. Hij bezat enkele percelen grond in en om het dorp. Op de plaats van de eerst gebouwde bejaardenwoningen aan de Havenstrjitte en de andere woningen in het verlengde daarvan, was een grote boomgaard, die zijn eigendom was. De bevolking wist meester dan ook te vinden als zij geld moesten lenen. Aan vele mede dorpsbewoners heeft hij geld geleend. Uiteraard tegen vergoeding welke zijn kapitaal alsmat deed groeien. Voor veel kinderen in Minnertsga is hij voogd geweest zo ook over de kinderen van zijn derde schoonmoeder. Nadat Casper Klazes in Minnertsga maar liefst ruim 50 jaar het onderwijs had gediend, verkreeg hij op 1 juli 1861 zijn eervol ontslag. Drie jaar later overleed hij. Het dorp verloor daarmee een graag gezien persoon, die de bevolking met raad en daad heeft bijgestaan.

GB

Colofon

Ledenadministratie	: Gerrit Bouma (secretaris)
Correspondentieadres	: Reiddomp 17, 9101 HJ
DOKKUM	
Telefoon	: 0519-240914
Email	: gghbouma@hetnet.nl
Website	: www.oudbarradeel.nl
Bankrekening RABO	: 32.55.38.271
Kamer van Koophandel	: 4000368

JEUGD VERNIELT LEEGSTAANDE WONINGEN ONDER MINNERTSGA

In de kleibouwstreek van Friesland staan huizen leeg. Meeste oude huizen, eenkamerwoningen, die midden in het veld staan, vertrokken van alle moderne comfort, zoals waterleiding en electirisch licht. Er zijn dan ook praktisch geen gegadigden voor te vinden, ook al is de huur bijzonder laag. De huizen – of liever huisjes – zijn degelijk gebouwd, maar vaal veel te klein en te ver afgelegen voor de moderne mens, staan daar maar leeg, vaak te goed om afgebroken te worden.

Een kamer in een van de huizen, die aan de vernielzicht van de jeugd blootstaat. Behang, planken en scherven liggen over de vloer.

Toch wordt er op deze manier aan de afbraak van de huizen gewerkt, want ze kunnen nog zo ver weg staan, de juedeit weet ze te vinden en maakt grif een begin met de sloop. Ruiten worden kapot geslagen, het behang wordt met linnen en al van de muur getrokken, planken worden uit de bedsteden gesloopt, kort om de vernielzucht viert hoogtij in deze afgelegen, leegstaande huizen.

'Er moet toch wat aan te doen zijn', aldus de eigenaar van een paar van zulke huizen aan de Krommeleane en in

Dirksjesbuurt, de heer Johannes Hannema te Minnertsga, een dikke zeventiger, 'de jeugd van tegenwoordig is toch niet waardeloos. Ergens hebben de jongeren toch wel een greintje respect voor het eigendom van anderen'. Misschien ligt het er aan, dat in Minnertsga, zoals in zovele plaatsen, niet genoeg ruimte is voor de jeugd om zijn energie uit te leven. Toch ook in Minnertsga zijn er sportverenigingen, waarin de jongens en meisjes hun levenslust kunnen uiten.

Wat zou er aan te doen zijn? De heer Hannema is van mening, dat de jeugd bezig gehouden moet worden. Er moet iets voor hen gedaan worden, bijvoorbeeld geven van filmavonden, het houden van excursies naar tentoonstellingen, of alleen maar het veld in. Op die manier zou de jongeren misschien iets van waardering voor de natuur, voor de kunst of voor het eigendom van anderen bijgebracht kunnen worden. Wie dit zou moeten doen, is een moeilijke vraag, want evenals in vele andere plaatsen kent Minnertsga de verscheidenheid van levensbeschouwingen, die een goede samenwerking vaak in de weg staat. Misschien is het iets voor de onderwijzers in Minnertsga en in andere plaatsen om er gezamenlijk iets aan te doen.

Bron: Leeuwarder Courant 23 mei 1959

EELKO LIAUCKAMA

Abt van Lidlum (1332)

Uit het oud adelijk geslacht der Liauckama's gesproten, gaf deze Eelko reeds als jongeling blijken van godsvrucht en geneigdheid tot het kloosterleven. Nog jong zijnde, werd hij priester gewijd en tot Pastoor van Berlikum verkozen, in welke bediening bij zijne gemeente, doot het voorbeeld van een ongemeen gestreng en vroom leven, tot een goed gedrag opleidde. Na den dood van Pibo Sibranda werd hij in het jaar 1328 tot twaalfde Abt van het klooster Lidlum verkozen. Zijne nieuwe waardigheid aanvaard hebbende hield hij zich, zoo mogelijk nog gestrenger aan de voorschriften zijner orde. Door vasten en kastijdingen kwelde hij zijn lichaam en verrigtteblootvoets bij nacht en dag, zoowel in den winter als in den zomer, de kerkelijke diensten. De kerken van Sexbierum, Spannum en Berlikum, welke laatste hij zelf gesticht had, blijkens een opschrift nog in de nieuw opgebouwde kerk van dat dorp voorhanden, bragt hij onder het gebied van zijn klooster; bovendien verbeterde hij de gebouwen daaraan toebehoorende, zoo als onder andere het Abthuis op de St. Michielsberg of Mounike-baajum, het welk voltooide.

In het vermanen zijner ondethoorige Geestelijken, om zich wel te gedragen, en het volk door hun goed voorbeeld te stichten, ging hij zachtzinnig te werk; maar, wanneer hij onwilligen en ongehoorzamen ontmoette, was hij zeer gestreng in het straffen, en haalde zich daardoor den haat der ongebonden, wellustige en luije monniken op den hals. Vooral leidden de zogenaamde Leeken, wonende in de uithoven van de kloosters, dikwijls ver van hunnen opperhoofden verwijderd, een slechte en ergelijk leven. Van tijd tot tijd was Liauckama reeds naar de twee landhoeven, onder Boxum gelegen, Monnikhuis en ter Poorte genaamd, aan zijn klooster toebehoorende en door zoodanig Leeken bewoond, gereisd, en had tot een beter gedrag vermaand, ook,

wanneer hem zulke noodzakelijk voorkwam, de voornaamste belhamels der oproerigen gestraft. Dit gedrag verbitterde de gemoederen van deze deugnieten meer en meer tegen hunnen Abt, en zij wachten slechts eene gunstige gelegenheid af, om zich van deze gestrengen opziener te ontdoen. Weldra bood zich deze aan, en wel verre van zich het edele en prijzenswaardige gedrag en de voorbeeldige levenswijze van den godvruchtigen Liauckama, of de slechte gevolgen van hunne misdaad te binnen te brengen, ademden zij niets dan wrok en wrevel.

Abt Eelko Liauckama

In het jaar 1332 kwam de vrome Abt hen volgens gewoonte weder bezoeken en vermaande hen, daar zij in hunne ongebonden levenswijze volhardden, op nieuw tot verbetering. Ofschoon niets dan haat en wraak in het hart voerende, ontvingen zij hem vriendelijk, verzochten hem ten maaltijd, onthaalden hem voortereffelijk en noodigden hem gestadig om van eenen zware drank, welke zij hem toedienden, te drinken, met het oogmerk om hem beschonken te maken en vervolgens hun plan ten uitvoer te brengen. De Abt, een zeer matig man, had wel een tegenzin in dit gedurig drinken, doch om de vriendelijke noodiging zijner gastheeren, welke hij voor opregt hield, niet te versmaden, deed hij hun evenwel bescheid; dan degelijke overdaad niet gewoon, moest hij brake, hetwelk hij, om de schande te bedekken, zoo heimelijk mogelijk in de wijde mouwen van zijn gewaad deed. Doch de alles bespijpende verraders hadden het gezien, en nauweliks was de brave man in zijne slaapcel gekomen, of zij braken deze open en verweten hem zijne dronkenschap vruchteloos wil hij zich verontschuldigen, zij wezen hem de blijken daarvan aan, en toen hij nog iets wilde inbrengen, sloegen zij hem met eene knods op het hoofd, dat de hersenen er uitspatten, en wierpen zijn lijk door het venster in de gracht. Den volgende morgen werd het door eene vrouw, welke daar bij toeval voorbij kwam, ontdekt en het gruwelstul aan de dorpelingen bekend gemaakt. Het geheele dorp kwam op de been, het lijk werd in eene doodskist gelegd, naar Lidlum gebracht en aldaar in het klooster begraven. Eelko is naderhand bij de nakomelingschap als een Heilige vereerd geworden en heeft, volgens het geloof van die tijden, mirakelen gedaan.

Leeuwarder Courant: 19 juni 1870